

Malmgård – mycket mer än jordbruk

18.06.2020



På Malmgård tror man på ren mat, och herrgården övergick till ekologiskt jordbruk redan för 25 år sedan. Malmgård är dock mycket mer än ett jordbruk specialiserat på naturlig odling och förädling av ekologiska produkter.

Unika Malmgård

På vänster sida av vägen syns en liten, men kraftigt flödande fors, och i dess närhet finns ett vattenkraftverk. På höger sida av vägen finns ett öppet område med märkliga stora stenar – en skyddad stenåker.

Vi har precis svängt av från Borgå motorväg vid avtaget till Forsby, och redan nu känns det som om vi vore i en helt annan värld. Efter en liten kurva i slutet av en nedförsbacke kan vi skönja en byggnad som liknar en gammal ladugård med texten "Malmgård" på dess vägg.

Det första många förknippar med namnet Malmgård är ölen, och ja, här och uttryckligen i den här gamla ladugårdsbyggnaden finns Malmgårds bryggeri. Faktum är att byggnaden verkligen är gårdens gamla ladugård för kor. Förutom bryggeriet bedriver man i byggnaden idag ett café, en bryggerirestaurang och en butik som säljer ett hundratal produkter tillverkade av råvaror från Malmgård.

På baksidan av bryggeriet ligger en kulle med flera byggnader. På toppen av kullen öppnar sig en utsikt över huvudbyggnaden i Malmgård, ett stort och magnifikt slott i två våningar inspirerat av den nordfranska renässansen, och vars motsvarighet det finns endast ett fåtal av i Finland. På trappan till slottets huvuddörrar står godsägare greve Henrik Creutz.

Allt började på 1600-talet

Henrik representerar den 13:e generationen på Malmgårds slott. År 2011 tog han tillsammans med sin bror Fredrik Creutz över huvudansvaret för Malmgårds verksamhet efter sin far, Johan Creutz.

– Även om våra föräldrar nu är pensionerade, är de fortfarande mycket nära involverade i det dagliga arbetet. På ett ställe som det här och i ett familjeägt företag är det ganska naturligt, berättar Henrik.

Malmgård har en unik historia i Finland. Det grundades år 1606 och 1614 övergick herrgården i

familjen Creutz ägo. Samma släkt har således ägt Malmgård i dryga 400 år.

Den nuvarande huvudbyggnaden, Malmgårds slott, byggdes på 1880-talet av Carl Magnus Creutz, guvernör för Åbo län. Slottet ritades av arkitekt F. A. Sjöström.

- Det här är en magnifik och unik byggnad, men jag tror inte att byggherren tänkte på hur tidskrävande det är att underhålla en sådan här byggnad samt hur mycket arbete det kräver, skrattar Henrik.

Slottet som ett hem

Slottet är ett privat hem, i vilket Henriks föräldrar Johan och Kristina bor. Henrik själv bor med sin familj i en annan byggnad i slottets närhet.

- Seden är att den äldre generationen får bo i slottet, även om det skulle finnas utrymme för oss alla här.

Även om det är ett privat hem är slottet öppet för allmänheten. Man kan dock inte trava in hur som helst, utan eventuella besök sker sommartid i form av bokade grupper med Henrik eller Johan som guide.

- Vi öppnade dörrarna för allmänheten för 15 år sedan på grund av efterfrågan. Det var ett väldigt bra beslut, eftersom Malmgård helt tydligt intresserar människor och efterfrågan på besök verkar öka år för år, förklarar Henrik.

Grupperna guidas runt slottet enligt en specifikt planerad tur. Under turen förevisar antingen Henrik eller Johan slottet och dess släkthistoria för besökarna samt berättar om Malmgårds verksamhet, historier om slottet och alla dess konstverk.

- Flest frågor får vi om hur det varit att växa upp och bo på herrgården, och visst var det fint. Som barn fanns det utrymme för lek, och det skedde ju även några olyckor, skrattar Henrik och hänvisar till när ljuskronan i Riddarsalen på övervåningen fick utstå provningar på grund av barnens tennisspelande.

- Många undrar också om det känns som om man skulle bo på ett museum. Även om vi eftersträvar att bevara och vårda det ursprungliga slottet och dess inredning, så hämtar varje ny generation alltid något nytt med sig, berättar Henrik.

Efter slottsturen förflyttar sig grupperna till bryggeriet och den lilla gårdsbutiken. Förutom presentation av historia och arkitektur talas det mycket om det ekologiska jordbruket, som är hjärtat i Malmgårds verksamhet.

Pionjär inom ekologiskt jordbruk

Jordbruket har länge varit ryggraden i Malmgårds verksamhet. Förutom odling har herrgården tidigare även haft både mjölk- och köttboskap. På 1990-talet beslöt man dock att helt frånga boskap.

Malmgård övergick till ekologiskt jordbruk 1995 och var då bland de första bondgårdarna som började med ekologiskt jordbruk i Finland. Sedan dess har man bedrivit enbart ekologiskt jordbruk på Malmgård.

Idén om att övergå till ekologiskt jordbruk fick Henriks föräldrar, Johan och Kristina, då familjen bodde i Tyskland. Där hade den ekologiska boomen just slagit rot och var på framväxt. Kristina minns fortfarande tydligt när idén om en övergång fick sitt ursprung.

- Då vi bodde i Tyskland såg vi hur skog och natur led, och till och med hur träd dog. Vi insåg att vårt nuvarande sätt att odla måste vara fel om det orsakar en sådan förödelse. Efter att ha sett dessa påtagliga effekter, bestämde vi oss för att övergå till ekologisk produktion på Malmgård efter

hemkomsten till Finland, berättar Kristina.

På 1990-talet fanns det väldigt lite information om eller erfarenhet av ekologisk produktion i Finland. Vid denna tid var det ett tiotal gårdar i Finland, utöver Malmgård, som utövade ekologiskt jordbruk.

- Vi hade mycket att lära oss och naturligtvis lär vi oss fortfarande nya saker, men situationen är nu en helt annan än för 20 år sedan. Maskinerna är större och mer utvecklade och man kan ta till sig idéer och läror från resten av världen. Det ekologiska jordbruket har utvecklats radikalt under denna tid, säger Kristina.

Även om övergången till ekologisk produktion innebar en minskning av den årliga skörden och att man fick lära sig ett nytt sätt att odla så är man på Malmgård enbart nöjda med den nya lösningen. I och med den ekologiska produktionen har man också sett förändringar i den omgivande naturen.

- Det finns mera maskar i jorden, vissa fågelarter har återvänt till våra marker och det finns fler insekter. Så här i efterhand kan vi verkligen konstatera att det var rätt val, både för oss och för naturen, ler Kristina.



”Seden är att den äldre generationen får bo i slottet, även om det skulle finnas utrymme för oss alla här.”

Banken är en viktig partner

På Malmgård tror man på ren mat och att det är den bästa lösningen både för miljön och för människorna. Henrik tror att det är särskilt viktigt att känna till råvarornas historia och bakgrund, speciellt då det gäller ekologisk och närodlad mat.

- Vi vet exakt vad råvarorna som kommer från oss innehåller och vad de inte innehåller, vilket är viktigt. Ekologiskt jordbruk påverkar även våra egna förutsättningar, till exempel behöver vi i vårt åkerbruk inte använda skyddsmasker mot farliga ämnen, och barnen kan njuta av naturen och springa på fälten, förklarar Henrik.

Med sin ekologiska produktion vill Malmgård även påverka Östersjön genom att försäkra sig om att giftiga ämnen från deras åkrar inte rinner ut i vattendragen. Den närmaste kopplingen till havet är Forsby å som ligger nära herrgården, samt Pernåviken som ligger bara fem kilometer bort.

Östersjön utgör med andra orden viktig del av livet på Malmgård, och således följer man även med stort intresse Ålandsbankens arbete till förmån för Östersjön.

- Ålandsbanken gör ett fantastiskt jobb för Östersjön. Det har varit fint att följa med arbetet för Östersjöns välmående, eftersom det verkligen är en del av banken, kommenterar Henrik.

Henrik är redan andra generationens kund på Ålandsbanken och även herrgården på Malmgård har länge varit bankens kund.

- Vi har en väldigt lång historia med Ålandsbanken. De är en viktig samarbetspartner för oss och vi vet att vi kan lita på dem. Kundorienteringen är Ålandsbankens absoluta styrka.

- Ålandsbanken har alltid varit väldigt mån om kontakten med sina kunder och de erbjuder fortfarande äkta personlig service, vilket jag verkligen uppskattar. Det är en mycket viktig sak i dagens samhälle.



”Som barn fanns det utrymme för lek, och det skedde ju även några olyckor.”

Greve Henrik Creutz

Forntida spannmål som specialitet

Det finns ca 500 hektar odlingsmark på Malmgård. Gården är specialiserad på forntida spannmål och lantsorter, såsom enkelkornigt vete, spelt och emmervete. Förutom dessa odlar man även råg, korn och havre på fälten. Herrgårdens trädgård är sommartid även full av äpplen, vinbär och havtorn. I Malmgårds ägo finns också en del skog.

- Enkelkornigt vete, eller enkorn- vete, är den äldsta sorten som vi odlar. En intressant upptäckt som vi gjort är att de gamla spannmåls- sorterna har nästan utan undantag bättre smak och mer näringsämnen än de moderna sorterna. Det verkar som att ju längre bak vi går i tiden, desto bättre smakar spannmålen, vilket på ett sätt är ganska sorgligt, säger Kristina.

Även på Malmgård har man sett en allmän ökning av intresset för matens ursprung och trender i närproducerad mat. Dessa ämnen väcker ofta också många frågor och diskussioner hos besökande grupper.

- Det här är vår livsstil och vi är glada över att kunna diskutera denna fråga, för på så sätt kan vi öka medvetenheten om till exempel olika sorters spannmål och deras skillnader, berättar Henrik.

I gårdsbutiken är det möjligt att köpa produkter tillverkade av Malmgårds råvaror året runt. Utbudet består av allt från olika spannmåls- produkter till ett brett utbud av mjöl samt sylt, saft, honung och lakrits. Icke att förglömma bryggeriets sortiment. Produkterna säljs också i några butiker, men enligt Henrik finns där definitivt utrymme att växa.

- Vi har koncentrerat oss på produktion av råvaror och vi tillverkar våra produkter i samarbete med våra partner. Råvarorna kommer från oss och till exempel lakritsen görs här i byn av vårt emmervete. Sedan kommer den färdiga produkten till försäljning i vår butik, förklarar Henrik.

Malmgård levererar också råvaror till många bagerier och restauranger, och efterfrågan ökar stadigt.

- Vi levererar själv våra råvaror till beställarna och i mån av möjlighet bekantar vi oss alltid med deras produkter i vilka råvarorna används. På så sätt lär vi oss också mycket och kan utveckla vår egen verksamhet och våra råvaror. Det är väldigt viktigt för oss, förklarar Henrik.



”Då vi bodde i Tyskland såg vi hur skog och natur led, och till och med hur träd dog.”

Många sorters spannmål

Malmgård strävar ständigt efter att utveckla nya sätt och produkter i vilka man kan dra nytta av gårdens råvaror. Det tankesättet gav också ursprungligen idén till herrgårdens bryggeriverksamhet när Henriks pappa Johan gick en kurs i öltillverkning.

- Han konstaterade att öl är ju en jordbruksprodukt eftersom den innehåller vatten, spannmål och humle. Och spannmål har vi ju, minns Henrik.

Så Johan tog med spelt från Malmgård till kursen i syfte att utnyttja den i ölen. I slutet av kursen föddes således en prototyp av Malmgård bryggeris första produkt: Dinkelölet. Namnet är tyska och betyder spelt. Ölet ingår fortfarande i bryggeriets sortiment.

Ekologiskt öl finns för närvarande inte i sortimentet, vilket beror på humlen.

- Vi har som mål att även börja odla humle, men vi har ännu inte hittat en lämplig plats eller sort för det. Förhoppningsvis kommer bryggeriet en vacker dag att också kunna producera ekologisk öl, funderar Henrik.



”Det finns mera maskar i jorden, vissa fågelarter har återvänt till våra marker och det finns fler insekter.”

Trendskapare

Även om Malmgård har en lång och unik historia som de ömt vårdar, har herrgården även varit en pionjär inom trender. Herrgården övergick till ekologiskt jordbruk flera år innan det slog igenom bland jordbrukare eller bland konsumenter, och även bryggeriverksamheten på Malmgård fick sin början precis under mikro- bryggeriboomen. Är detta en tillfällig-het, eller förutspår Malmgård även nästa trend inom livsmedels- och dryckesindustrin?

- Vi har inte ens tänkt på det här, men det stämmer att vi har varit banbrytare inom många trender, skrattar Henrik.

Nu fokuserar Malmgård på att utveckla såväl sin egen verksamhet som odling, återförsäljning av råvaror samt samarbeten med restauranger, men även på att utveckla de tjänster och möjligheter som erbjuds till herrgårdens gäster.

- Malmgård är sist och slutligen ett familjeföretag och varje företagare vet att det är av största vikt att utveckla sin egen verksamhet.

Ekologiskt jordbruk kommer även i fortsättningen att utgöra hjärtat i Malmgårds verksamhet, och nu fokuserar gården framför allt på hur man kunde öka den årliga skörden för det ekologiska jordbruket.

- Vi vill kunna efterlämna en bättre värld till nästa generation och mot det målet jobbar vi på Malmgård, säger Henrik.

Malmgårds slott

Beläget i Lovisa, Östra Nyland.

Malmgård grundades 1606.

Släkten Creutz har ägt Malmgård sedan 1614. Den nuvarande huvudbyggnaden, Malmgårds slott, är byggd på 1880-talet. Malmgård bedriver jord- och skogsbruk, turism och bryggeri- verksamhet. Jordbruket är baserat på ekologiskt jordbruk, och gårdens specialitet är forntida vete.

Malmgård Bryggeri tillhör MBH Breweries Oy.

På sommaren ordnas guide visningar på slottet.

Gårdsbutiken är öppen året om.

Artikel från Ålandsbanking nr 1/2020

publicerad 18.06.2020

Text: Lotta Lybeck / Foto: Jetro Stavén, Malmgårds arkiv och MBH Breweries.